

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ MÜHƏNDİSLİK UNİVERSİTETİ

BAKALAVR PİLLƏSİ ÜÇÜN

P R O Q R A M

İXTİSAS – “Biznesin idarə edilməsi”

**“İNNOVASİYA VƏ SAHİBKARLIQ:
STARTAP EKOSİSTEMİ ”**

FƏNN – Bİ 109

“SAHİBKARLIQ VƏ İNNOVASIYA MENEJMENTİ”

(II kurs)

*Bakı Mühəndislik Universitetinin
Tədris Metodiki Şurasının
01.11. 2023-ci il 46-saylı protokolu ilə
fənn proqramı kimi təsdiq edilmişdir*

Bakı -2023

Elmi redaktor: i.ü.e.d., professor **Vüsal Qasımlı**

Tərtib edənlər:

1. **Vüsal Qasımlı** - professor, İİTKM
2. **Elçin Süleymanov** - dosent, BMU
3. **Mətanət Musayeva** - dosent, İİTKM

Rəy verənlər:

1. **Rəhmanov F.P.** – Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin “İqtisadiyyat” kafedrasının professoru, i.e.d
2. **Əzizov M.B.** – Bakı Mühəndislik Universitetinin “İqtisadiyyat” fakültəsinin dekanı, i.ü.f.d., dosent.

İNNOVASIYA VƏ SAHİBKARLIQ: STARTAP EKOSİSTEMİ

İzahat vərəqəsi

“İnnovasiya və Sahibkarlıq: Startap ekosistemi” fənni Bakı Mühəndislik Universitetinin İqtisadiyyat fakültəsində “Biznesin idarə edilməsi” ixtisasında təhsil alan bakalavr pilləsi tələbələrinə ikinci kursun birinci semestrində “Sahibkarlıq və innovasiya menecmenti” fənnində 60 saat (45 saat müəhazirə, 15 saat məşğələ) həcmində tədris olunur.

Fənnin məqsədi – iqtisadi inkişaf, innovasiya anlayışı, iqtisadi tərəqqidə startapların rolu, elm və təhsil inteqrasiyasının dayanıqlı təməli, dövlət innovasiya siyasətinin əsas istiqamətləri, startapın biznesə çevrilməsi, elmi-texniki tərəqqi, innovasiya və startaplar, Azərbaycanda innovasiya ekosisteminin formalaşmasının institusional məsələləri haqqında biliklər sisteminin yaradılmasıdır.

Fənnin vəzifəsi – innovasiya siyasətinin gücləndirilməsi, innovasiya fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, təhsilin və elmin inkişafında innovasiyaların rolu, Azərbaycan Respublikasında innovasiya sisteminin inkişaf prioritetləri, texnoloji inkişafda startaplar, Elm-təhsil-biznes əməkdaşlığının startap mühitinə təsiri və onun Azərbaycandakı vəziyyəti haqqında ətraflı biliklər verməkdən ibarətdir.

Fənnin mənimsənilməsi nəticəsində tələbələr **bilməlidir**:

- İnnovasiyanın yaranması və inkişaf tarixini;
- Dövlət innovasiya siyasətində normativ hüquqları;
- İnnovativ layihələrin idarə edilməsini;
- İnnovasiya fəaliyyətinin elmi əsaslarını;
- Sahibkarlıq subyektlərinin idarə olunma mexanizmini;
- Startapların biznesə çevrilməsi yollarını.

Bacarmalıdır:

- İnnovativ layihələrin idarə edilməsində şəbəkə modellərindən istifadə etməyi;
- İnnovasiya fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyini qiymətləndirməyi;
- Qlobal startap ekosistemində daxil olan layihələrlə müqayisəli təhlil aparmağı;
- İqtisadiyyatdan əldə olunan gəlirin regional sahibkarlığın inkişafına yönəltməyi.

Yiyələnməlidir:

- İnnovativ amillər nəzərə alınmaqla iqtisadi inkişafı təmin etməyə;
- Elmi-texniki tərəqqini təmin etmək üçün innovasiya və startap modellərinin təhlilinə dair müasir tədqiqat metodlarına;
- İnnovasiya, sahibkarlıq və startap ekosistemin inkişafında konsepsiya əsaslarına və s.

Mövzular üzrə saatların bölgüsü:

№	Mövzular	Cəmi	O cümlədən	
			Müh	Məş
1.	İnnovasiya: yaranması, müasir vəziyyəti	2	2	
2.	İnnovasiya və sahibkarlığın inkişaf perspektivləri	4	2	2
3.	İnnovasiyaların iqtisadi artıma təsiri	2	2	
4.	İnnovasiya fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi	4	2	2
5.	Elm və təhsil sahəsində innovasiyaların rolu	2	2	
6.	Elm və təhsil inteqrasiyasının dayanıqlı təməli –İnnovasiya	4	2	2
7.	İnnovasiyada dövlət siyasəti	2	2	
8.	Hökumət sahibkarlıq və innovasiya platforması rolunda	4	2	2
9.	İdeyadan biznesə gedən yol	2	2	
10.	Startapların biznesə çevrilməsi	4	2	2
11.	Startapların idarə olunmasında xarici təcrübə	2	2	
12.	İqtisadi inkişaf tempi, innovasiya və startaplar	4	2	2
13.	Azərbaycanda innovasiyanın inkişafı	2	2	
14.	Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafı	4	2	2
15.	Azərbaycanda startap ekosisteminin mövcud vəziyyəti və perspektivləri	3	2	1
Cəmi		45	30	15

Mövzular və onların məzmunu

1. **İnnovasiya: yaranması, müasir vəziyyəti**- İnnovasiya anlayışı. Kiçik biznes və innovasiya prosesi. İnnovasiyaların kommersiyalaşdırılması. İnnovasiya siyasətinin gücləndirilməsi. İnnovasiya və əmək bazarı [8],[11],[19],[28],[33].
2. **İnnovasiya və sahibkarlığın inkişaf perspektivləri**- Moderrnləşmə və innovasiya. İnnovativ layihələrin idarə edilməsində şəbəkə modellərindən istifadə. İnnovativ idarəetmə prosesində dövlət-özəl tərəfdaşlığı [7],[10],[12],[24],[32].
3. **İnnovasiyaların iqtisadi artıma təsiri** - Qloballaşma dövründə yumşaq güclərin tətbiqi. Rəqəmsal Dünya–Rəqəmsal diplomatiyada İnnovativ yanaşma. İnnovasiya- kiçik və orta sahibkarlığı dəstəkləmə mexanizmi [13],[15],[25],[29],[31].
4. **İnnovasiya fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi**- Strateji idarəetmənin xüsusiyyətləri- innovativ müəssisələr. İnnovasiya fəaliyyətinin iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi. İqtisadi tərəqqidə startapların rolu. Vençur fondları. Mələk infestorlar [4],[6],[18],[27],[34].

5. **Elm və təhsil sahəsində innovasiyaların rolu** - İnnovasiya fəaliyyətinin elmi əsasları – İnnovatika. İnnovasiyanın inkişafında elmin və təhsilin rolu. Elmin və təhsilin inkişafında innovasiyaların rolu [1],[9],[17],[22],[30].
6. **Elm və təhsil inteqrasiyasının dayanıqlı təmali: İnnovasiya**-Dünyada təhsil sahəsində innovasiya ilə bağlı yeniliklər. Azərbaycanda təhsil standartlarında innovasiya ilə bağlı akademik boşluqlar. Elm və təhsil inteqrasiyasının dayanıqlı təmali –İnnovasiya [2],[16],[20],[21],[26].
7. **İnnovasiyada dövlət siyasəti** - İnnovasiya fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi. Milli innovasiya sisteminin təşkili və idarə edilməsi. Dövlət innovasiya siyasətində qanunvericilik və normativ-hüquqi aktlar. Dövlət innovasiya siyasətinin əsas istiqamətləri. Regional inkişaf (innovasiya) mərkəzləri [3],[8],[9],[16],[23].
8. **Hökumət sahibkarlıq və innovasiya platforması rolunda** – Hökumətin innovasiya və startap ekosisteminin inkişaf etməsi üçün mühitin yaradılmasında rolu. Hökumət tərəffindən sahibkarlıq ekosistemlərinə dəstək göstərən infrastruktur imkanları. Yerli hökumətin üçlü spiral modelininin tətbiqi. Azərbaycan Respublikasında innovasiya fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi [7],[10],[18],[24],[28].

9. **İdeyadan biznesə gedən yol.** Startap nədir? Startaplar milli iqtisadiyyata tövhə verir. Startaplar həm elmə həm də biznesə marağı artırır. Startaplar texnoloji inkişafı təmin edir [7],[8],[9],[11],[22].
10. **Startapların biznesə çevrilməsi-** Startap krizi fürsətə çevirir. Startapın biznesə çevrilməsi. Məşhur startapların uğur hekayələri. Startapların sirləri: Uğurlu biznesə gedən yol [4],[8],[12],[27],[33].
11. **Startapların idarə olunmasında xarici təcrübə.** Elmi-texniki tərəqqi, innovasiya və startaplar: ABŞ modeli. Texnoloji inqilab, innovasiya və startaplar: Yaponiya modeli. Qloballaşma, innovasiya və startaplar: Qərbi Avropa ölkələri İqtisadi artım, innovasiya və startaplar: Şərqi və cənub-şərqi Asiya ölkələri. Rəqabət qabiliyyətlilik, innovasiya və startaplar: Mərkəzi Asiya ölkələri. İqtisadi inkişaf tempi, innovasiya və startaplar: Türkiyə. İnnovasiya və startaplar: İsrail modeli [6],[8],[13],[25],[32].
12. **İqtisadi inkişaf tempi, innovasiya və startaplar** - İqtisadi inkişaf tempi, innovasiya və startaplar: Türkiyə. İnnovasiya və startaplar: İsrail modeli. İnnovasiya və startap ekosisteminə ümumi baxış. Dünya modellərinin təhlili [5],[14],[21],[33],[34].

13. Azərbaycanca innovasiyanın inkişafı - Azərbaycanca innovasiya ekosisteminin formalaşmasının institusional məsələləri haqqında Azərbaycan Qlobal İnnovasiya İndeksi hesabatlarında. Elm-təhsil-biznes əməkdaşlığının startap mühitinə təsiri və onun Azərbaycandakı vəziyyəti haqqında [1],[7],[18],[261],[31].

14. Azərbaycanca sahibkarlığın inkişafı - Sahibkarlığın inkişafı, əlverişli biznes mühitin yaradılması. Əlverişli biznes mühitin yaradılması üçün Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi inkişaf strategiyaları. Ölkə iqtisadiyyatının davamlı və tarazlı inkişafının təmin edilməsi, regionların inkişafının sürətləndirilməsində sahibkarlığı rolu. Sahibkarlığın inkişafında dövlət maliyyə köməkliyi mexanizminin dəstəyi [7],[8],[9],[32],[33].

15. Azərbaycanca startap ekosisteminin mövcud vəziyyəti və perspektivləri - Azərbaycanca biznes inkubasiya və akselerasiya xidməti verən bəzi mərkəzlər haqqında. Startapların işinə mane olan amillər və Azərbaycanda startapların inkişaf problemləri haqqında. Azərbaycanca startap ekosistemin inkişafında potensial perspektivlər. Azərbaycanca innovasiya ekosisteminin, o cümlədən startapların inkişafı istiqamətində nəticə və təkliflər [8],[13],[21],[31],[34].

FƏRDİ İŞLƏR ÜÇÜN MÖVZULAR

1. Kiçik biznes və innovasiya prosesinin tənzimlənməsi.
2. İnnovasiya- kiçik və orta sahibkarlığın dəstəkləmə mexanizmi.
3. İnnovasiya faaliyyətinin elmi əsasları – innovatika.
4. Dövlət innovasiya siyasətinin əsas istiqamətləri.
5. Azərbaycanın innovasiya HUB –na çevrilməsi
6. Startap krizi necə fürsətə çevirir?
7. Elmi-texniki tərəqqi, innovasiya və startaplar
8. İqtisadi inkişaf tempi, innovasiya və startaplar
9. Sahibkarlığın inkişafında innovasiyaların rolu
10. Azərbaycanda innovasiya və startap ekosistemin inkişafında potensial perspektivlər.

ƏDƏBİYYAT

Əsas:

1. An Entrepreneur's Guide to Surviving the "Death Valley Curve", by Thomas Ritter and Carsten Lund Pedersen, Entrepreneurial Business Strategy, 07.08.2023
2. Budden, Phil, Fiona Murray and Anna Turskaya. 2019. "A Systematic MIT Approach For Assessing 'Innovation-Driven Entrepreneurship' In Ecosystems." Accessed October 5, 2018. <https://innovation.mit.edu/assets/Assessing-iEcosystems-V2-Final.pdf>.
3. Colombo, Massimo G., Giovanni B. Dagnino, Erik E. Lehmann and Mari Paz Salmador. 2019. "The Governance of Entrepreneurial Ecosystems," *Small Business Economics*, 52: 419-428.
4. Deborah J. Jackson, What is an Innovation Ecosystem? National Science Foundation, Arlington, VA, 2023
5. Etzkowitz, Henry and Loet Leydesdorff. 1995. "The Triple Helix – University-Industry-Government Relations: A Laboratory for Knowledge Based Economic Development," *EASST Review*, 14 (1): 14-19.
6. Felin T. et al. Lean startup and the business model: Experimentation revisited //Forthcoming in Long Range Planning (Open Access). – 2019.
7. Harris, Tom, Mehmet S. Tosun, Jordan Hastings, Veronica Scavacini, Philip Bowers, and Ethan Olesinski (2022). "Southern Nevada Asset Map Report – Phase 1." July 31, 2022.
8. Isa Gasimov and others. "The importance of communication factors in the innovation process and the potential Turkey's example in Azerbaijan", *News of ANAS. Economy Series, World Economy, Pages 291-298, 2018.*
9. Isenberg, Daniel. 2008. "The Global Entrepreneur," *Harvard Business Review*, December, 2008.

10. Isenberg, Daniel. 2014. "What an Entrepreneurship Ecosystem Actually is," *Harvard Business Review*, May 12, 2014.
11. Jackson, D. (2011) What is an Innovation Ecosystem? National Science Foundation., 2011, pg.112.
12. Jeff Desjardins, The \$86 Trillion World Economy in One Chart, 2019.
13. Kaya, H.D. Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. *Socio Economic Challenges*, 3(2), 5-12, 2019
14. OECD (2010) Innovation to strengthen growth and address global and social challenges.
15. Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). 2019. *Azerbaijan: Driving Diversification Through Strengthened Entrepreneurship*, OECD Publishing, Paris.
16. R. Vrana, "The perspective of use of digital libraries in era of e-learning," 2017 40th International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO), Opatija, Croatia, 2017, pp. 926-931, doi: 10.23919/MIPRO.2017.7973555.
17. Schumpeter, J. A. (2000). Entrepreneurship as innovation. University of Illinois at Urbana-Champaign&#39.
18. Shahverdiyeva, R. O. (2020). Evaluation of Innovative Projects on the Basis of Efficiency Indicators. *Problems of Information Technology*, 129-141.
19. Suh P. Nam On Innovation Strategies: an Asian Perspective. // University Research for Innovation. Luc E. Weber and James J. Duderstadt (eds.). *Economica. Glion Colloquium Series. No.°6*. London, Paris, Genève, 2010. P. 289–302
20. Suleymanov, E., & Ibrahimova, K. (2018). The Impact of Innovation on Economic Development in Keys of Azerbaijan. October 2018.
21. Tom Huddleston Jr., The 3 biggest reasons startups failed in 2022, according to a poll of almost 500 founders, Jan. 20 2023.
22. Tosun, Mehmet S. 2022. "Triple Helix Model of International Collaboration." University of Nevada, Reno College of

- Business International Business Blog Series. September 22, 2022. Tosun, Mehmet S., Pavel Yakovlev and Antony Davies. 2018.
23. Prajapat, V., Taru, R. D., & Atikur, M. A. (2022). Comparative Study about Expansion of Digital Libraries in the Current Era and Existence of Traditional Library. International Journal of Advances in Engineering and Management, 4(6), 1526-1533.

Əlavə:

24. Асадова, И. (2019) Инновациям быть: InnoFest в Баку подводит итоги <https://zerkalo.az/innovatsiyam-byt-innofest-v-baku-podvodit-itogi/>.
25. Д.В. Аругюнова. Инновационный менеджмент. Учебное пособиею – Ростов-на-ДонуЖ Изд-во ЮФУБ 2014ю – 152
26. Корсаков М.Н. Экономика, организация и управление на предприятии : Учебник / Корсаков М.Н., Ребрин Ю.И., Федосова Т.В., Макареня Т.А., и др.; Под ред. М.А.Боровской, - Таганрог: ТТИ ЮФУ, 2008. - 440с.)
27. Панкрушев, Д. (2019) Инновационная культура в крупных

к
о
р
п
о
р
а
ц
и
я
х

—
v
с
г
и

HYPERLINK "https://vc.ru/flood/37117-innovacionnaya-k
u
l
t

28. Подрывные инновации: двадцать лет спустя | HarvardBusinessReview – Россия. 2018. Подрывные инновации: двадцать лет спустя | HarvardBusinessReview – Россия. <https://hbr-russia.ru/innovatsii/upravlenie-innovatsiyami/a17234>
29. Рабочий вопрос: кому нужны ваши инновации | HarvardBusinessReview – Россия. 2019. Рабочий вопрос: кому нужны ваши инновации |
30. Степин В.С. Наука/ Новая философская энциклопедия.М.2001 Т 3. С 23

n

İnternet resursları

h

31. <https://startupgenome.com/>
32. <https://www.startupblink.com/>
33. <https://startups.watch/>
34. <https://www.globalstartupecosystem.com/>

-
o

r

a

c

i

y

a

h

"

HYPERLINK "https://vc.ru/flood/37117-innovacionnaya-k

k

u

l

t

u

r